

Attól eltekintve, hogy Molnár az indulatkifejezéssel, egy dühös és káromkodó ember indulatának lefestésével nem a káromkodást vitte az irodalomba, hanem egy helyzetképet adott — ezt a bírálónak tudni kellett volna — további soraiban mélységesen benne van, mekkorát botlik néha a kortárs. Molnár, szerencsére nem hallgatott bírálójára, és eszeágában sem volt a tollat letenni, megírta a „Pál-utcai fiukat”, amelynél különb ifjúsági regény nem igen van a világirodalomban. Megírta világsikerű színművek egész sorát s ha ma már lehet is kifogásunk sok műve ellen — Molnár a magyar irodalomnak, korának egyik magasan kimagasló alakja. Bartha professzor úr biztatása ellenére is azzá lett, amikor „nem tette le a tollat”.

Ezzel be is fejezhetném. De nem fejezem be. Bartha Józsefnek a kor egyik igen előkelő folyóiratában megjelent bírálatában, az év és sok év regényterméséről szólva — ugyan kit emel ki és dicsér meg? Megdörzsöltem a szemem, igaz-e? Jóságos professzorem azt írja ugyanis Kemechy Jenő „Mara rózsái” című regényére, hogy... „egyszerűségében is valódi műélvezettel van megalkotva... E regénnyel az utóbbi évtvek alkotásai közül a legelső helyért sem sok versenyezhet...”

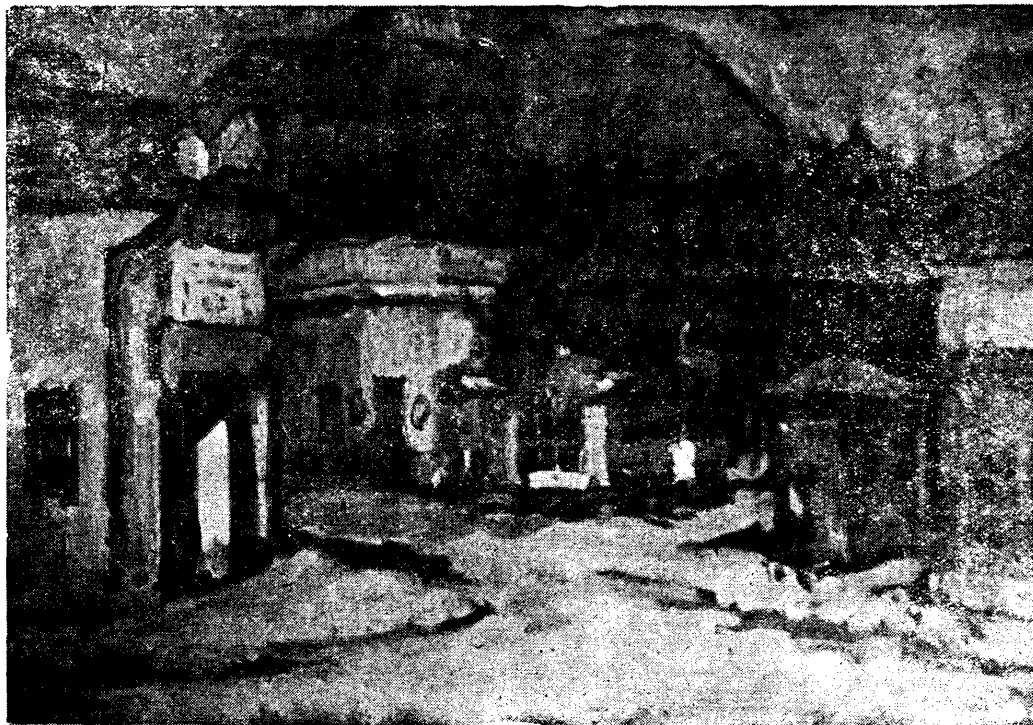
Ki emlékszik ugyan Kemechy Jenőre és a Mara rózsáira? Ötven esztendő távlatából pontosan senki, különösen, ha a bíráló elsiet egy Ambrus, egy Bársony és egy Gárdonyi mellett...

Na jó, vigasztaltam magam, a kritikus sem mindenható és csalhatatlan: ez egyszer tévedett. Igen ám, de kik azok, akiket dicsér? Ambrussal, Bársonnyal és Gárdonyival szemben — például az öreg Vértesi Károly regényét — azt igen!

Az öreg Vértesi Károlyt nekünk bácskaiaknak egyszer kurioziumból ki kellene ásnunk, hisz itt volt tanfelügyelő Zomborban; rengeteget összeírt, világotjárt ember volt — de példaképe volt a dilettantizmusnak s műveit olyan szörnyű „nyelvezettel” alkotta meg, hogy abból élne egy darabig valami közepes humorista. S íme a professzor úr neki nyújtja át za évi könyvtermésben a második pálmát, Kemechy után.

Lehet, hogy Bartha egy későbbi korban azok közé állt, akik Gárdonyira, meg Ambrusra azt írta: én mindig mondtam... mint kortárs azonban nagyon megbukott. Hja, nehéz kenyér a bírálói — jóstehetség is kell hozzá.

Majtényi Mihály

PETRIK PÁL:

Zentai utca (olaj)